MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Tärkeää on pitää suomalaisen teknologiateollisuuden huippuvuosina hankittu osaaminen kotimaassa hyödyntämässä suomalaista yhteiskuntaa. Tässä vaiheessa toissijainen asia on, mistä maasta työtä tarjoava yritys tulee. **KARJALAISEN PÄÄKIRJOITUKSESTA**

Puhdas vesi on Suomen rikkaus

Puhdas vesi on hupeneva luonnonvara, ja puhtaasta juomavedestä on maailmalla jo nyt todellinen pula. Suomalaisille pudas vesi on vielä itsestään selvä asia, mutta yli miljardi ihmistä eri puolilla maailmaa joutuu tulemaan toimeen ilman puhdasta juomavettä.

Joka vuosi noin 1,5 miljoonaa alle viisivuotiasta lasta kuolee likaisen veden aiheuttamiin tauteihin. Puhtaan veden puute yhdistyy usein huonoihin saniteettiolosuhteisiin. Vessoja rakentamalla pystyttäisiin parantamaan myös puhtaan veden saantia.

Huolimatta siitä, että Suomessa hanasta tulevan juomaveden laatu on poikkeuksellisen hyvä, kulutetaan meilläkin pullotettua vettä noin sata miljoonaa litraa vuodessa. Viime vuonna Suomeen tuotiin 26 miljoonaa litraa pullotettua vettä ulkomailta. Vienti oli vain kolme miljoonaa litraa. (MT 14.12.)

Suomalaiset ovat kuitenkin pullovesien käytössä kaukana EU-maiden huipuista. Suomessa henkeä kohden juotiin pullotettua vettä 18 litraa. Esimerkiksi italialainen käytti viime vuonna pullovettä keskimäärin 179 litraa.

Maailmassa on paljon vettä, mutta vain noin prosentti makeasta vedestä on käytettävissä. Puhdas juomavesi on elintärkeää, mutta suurin osa vedestä käytetään kuitenkin kasteluun. Noin 70 prosenttia käytettävissä olevasta vedestä menee kasteluun, 20 prosenttia teollisuuden tarpeisiin ja noin kymmenen prosenttia käytetään talousvetenä.

Noin kolmannes maailman peltopinta-alasta on keinokastelun piirissä. Kastelun merkitytys on kuitenkin pinta-alaakin suurempi, koska keinokastelun avulla tuotetaan 45 prosenttia sadosta.

Puhtaan veden merkitys korostuu entisestään, koska maailman väkiluvun ennakoidaan kasvavan kahdeksaan miljardiin vuoteen 2050 mennessä. Arvioiden mukaan vuoteen 2025 mennessä kaksi kolmasosaa ihmisistä asuu alueilla, joilla vedestä on pulaa. Veden kulutuksen kasvu on kaksinkertainen väestönkasvuun verrattuna

Ilmastokeskustelun seurauksena kaikille on tullut tutuksi hiilijalanjälki, eli kuinka paljon esimerkiksi jonkin tuotteen tuottaminen tai liikkuminen tuottaa hiilidioksidia. Vesijalanjälki kertoo siitä, kuinka paljon vettä tarvitaan tuotteiden valmistamiseen raaka-aineesta ostoskoriin.

Suomalaisen keskimääräinen vesijalanjälki on WWF:n raportin mukaan lähes neljä tuhatta litraa vuorokaudessa. On yllättävää, että puolet tästä vesimäärästä muodostuu ulkomailla. Suomalaiset kilpailevat hupenevista vesivaroista muun muassa etelä-aasialaisten kanssa.

Heinolan Viqua aloittaa pullotetun veden viennin Kiinaan.

Esimerkiksi puuvillan ja riisin tuottaminen kuluttavat paljon vettä. Hollantilaisen professorin Arjen Hoekstran mukaan puuvillaisen t-paidan valmistukseen kuluu 2 000 litraa vettä.

Tuonnin sijaan Suomessa olisi suuret mahdollisuudet viedä vettä, koska pohjavesivarantomme ovat asukaslukuun suhteutettuna todella suuret. Tällä hetkellä käytössä on noin 16 prosenttia uusiutuvasta pohjavedestä.

Puhtaan juomaveden viennin lisäksi myös vesiteknologian vienti tarjoaa suomalaisille yritykselle uusia vientimahdollisuuksia. Suomen maabändityöryhmän raportin mukaan monet Suomen tärkeimmistä menestystarinoista liittyvät vuonna 2030 veteen ja vesien laatuun.

> **Noin kolmannes maailman peltopinta-alasta on keinokastelun piirissä.**

Päästöjahti ei pure

Suomessa on tehty hyvää työtä Itämeren suojelemiseksi ravinnepäästöiltä. Itämeren suojelukomission Helcomin kuormittajalistalla ei ole enää yhtään suomalaista teollisuuslaitosta – ainoa listattu kuormittajamme on maatalous.

Myös maatalous on tehnyt hyvää työtä ravinnepäästöjen vähentämiseksi. Viljelijät voivat kuitenkin kokea ponnistelunsa turhiksi, kun huomioi mereen muualta tulevan fosforikuormituksen.

Vuosi sitten tutkijat huomasivat Venäjän Kingiseppissä sijaitsevasta Fosforitin lannoitetehtaasta vuotavan fosforia Suomenlahteen käytännössä koko Suomen päästöjä vastaavan määrän. Viime viikolla kävi ilmi, että Itämeren rannoilta löytyy edelleen toistakymmentä jättimäistä lannoitetehdasta, joiden päästöistä ei ole minkäänlaista tietoa (MT 14.12.).

Tehtaat on poistettu Helcomin listalta, minkä voisi olettaa tarkoittavan sitä, että ne ovat laittaneet asiansa kuntoon. Poiston todellinen syy on erikoistutkija Seppo Knuuttilan mukaan ollut kuitenkin se, ettei niiltä ole saatu tarvittavia tietoja.

Tuntuu uskomattomalta, että kaiken suojeluhälyn jälkeen Itämeren rannoilta löytyy kenties kymmeniä jättimäisiä fosforilähteitä, joista kukaan ei tunnu pitävän lukua. Päästöihin ei puutu sen paremmin Helcom kuin EU:n komissiokaan.

Samaan aikaan Suomessa jahdataan tehdaspäästöihin verrattuna minimaalisia fosforimääriä haja-asutusalueiden kalliilla jätevesiinvestoinneilla. Viljelijän almanakka on täynnä kieltoja, määräyksiä ja aikarajoja.

On valheellista kasvojenpesua pudottaa pahimmat saastuttajat pois kirjanpidosta. Fosforitin esimerkin mukaisesti tehdaspäästöjä pystytään rajaamaan tehokkaasti ja edullisesti. Niin on myös tehtävä, jos meren suojelu ja sen moraalinen perusta halutaan pitää kunnossa.

VIERASYLIÖ

Joululohta ollaan puolittamassa

Joulukala on kuulunut suomalaiseen ruokapöytään iät ajat. Nyt tämä perinne on vaarantunut ja etsii uusia muotoja.

Sukupolvien lasten vieroksuma lipeäkala on jo vaihtunut turskasta koljaksi Norjanmeren turskasaaliiden romahdettua. Suomalaiseen jouluateriaan riittää enää korvaavaa koljaa.

Näköpiirissä on jo samanlainen kohtalo toisen joulukalan, lohen osalta. Itämeren lohta pyydetään vielä, mutta Tenojoen kala on tullut niin arvokkaaksi, ettei sitä raaskita tarjota edes pyhäpäivinä.

Ympäristötutkimusten paremman tuloksellisuuden ansiosta kalakantojen hyvinvointi ja sen heikentymisen syyt ovat selviämässä. Ainakin välillisesti syyksi paljastuu ihmisen toiminta.

Kalastuksessa on Suomessakin pyrittävä noudattamaan EU:n kalastusohjelmaa. Siinä tavoitellaan kalakantojen hyödyntämistä kestävän enimmäistuoton tasolla, jonka perusteella tehdään laskelmia suurimmasta sallitusta saalismäärästä.

Nämä arviot perustuvat kansainvälisen merentutkimusneuvoston vuosittain antamiin kannanottoihin. Keskustelua on käyty siitä, ovatko tieteellisin perustein saadut kiintiöt todenmukaisia.

Tilastot eivät kerro totuutta

Elollisten luonnonvarojen kuten kalojen saalismäärät lasketaan annettujen tilastojen mukaan. Kalojen osalta virhetekijäksi voi muodostua tilastovirhe. Lohisaaliiden määrässä syytetään virheestä liikakalastusta ja tästä seuraavaa oheissaaliiden poisheittämistä.

Maakohtaisiin kiintiöihin vaikuttavat vielä voimakkaammin tilastoimattoman saaliin määrä. Erityisesti Puolaa on epäilty huomattavasti suuremmasta kalastuksesta, kuin kiintiö sallisi.

Salakalastuksen saaliin määrää ei tieteellisesti osata ottaa huomioon Itämeren lohen kokonaissaaliissa. Näyttää kuitenkin siltä, että jaettaessa maittain tulevaa saalismäärää, on koko alueen lohimäärästä vähennetty Puolan salakalastuksen osuutta ja näin päädytty pienempiin saalistettavien määrään.

EU:n komissio otti tämän huomioon ja säilytti ehdotuksessaan Suomen lohikiintiön jotakuinkin entisellä tasolla.

Kalantutkimus on voinut osoittaa, että rajoittavista kiintiöistä huolimatta lohen tulevaisuus Itämerellä on heikentynyt. Alun perin on Itämerellä laskettu olleen noin sata erilaista lohikantaa, mutta nyt on jäljellä enää kolmannes.

Lohikantojen välillä on suuria kestävyyseroja. Geneettinen monimuotoisuus ja näin sopeutumiskyky ympäristön muutoksiin on suurin Torniojoen ja Simojoen lohikannoilla. Viime vuosina näihin jokiin on noussut kestävään kalastukseen nähden runsaammin lohia.

Sen sijaan uhanalaisimmat ja ehkä katoamassa olevat lohikannat löytyvät Etelä-Itämereltä. Tämän perusteella näyttää siltä, että kalastusrajoitukset tulisi suunnata etelämmäksi pohjoisista nousujoista.

> **Itämeren lohi on suomalaiselle aito ruokalohi.**

Avomerenkalastus pitäisi kieltää

Suojelutavoitteen saavuttamista hankaloittaa pitkäaikaisesta kalastusmenetelmästä luopumisen tarve. Eräs vaikeus on sekakantakalastus, jossa avomerikalastus ei tee eroa eri lohimuotojen kesken: Se ottaa saaliikseen kaikki muodot uhanalaisuudesta riippumatta. Ensimmäisiin toimiin kuuluisi avomerikalastuksesta luopuminen.

Siimakalastuksen rajoittaminen tai kieltäminen olisi toinen kantoja elvyttävä hoitotoimi. Kalastus olisi verkko- ja rysäkalastuksen varassa.

Ruotsi on jo kieltänyt siimakalastuksen. Puolassa siimakalastus on etusijalla ja siellä lisäksi avomerikalastuksen rajoittaminen parantaisi nopeasti luonnonlohikantojen tilaa.

Näyttää myös siltä, että Venäjän ja Viron jokiin nousevien lohien kalastus tulisi kieltää.

Lohien pelastaminen ja kiintiöiden saaminen kestävälle tasolle riippuu ammattikalastuksesta.

Lohta pyydetään myös vapaa-ajan kalana. Sen osuus kokonaissaaliista on noin viidennes. Tähän kuuluu merkittävänä osana luontomatkailua ja välinekalastusta, joilla on suuri vaikutus aluetaloudelle. Vapaa-ajankalastuksen kestävässä tavassa on mukana painotetusti muut kuin taloudelliset arvot.

Saalismäärien rajoittamien on yksi keino saavuttaa kestävä kalastus, johon pyritään vasta vuonna 2020.

Toinen seikka, joka ansaitsee huomion, on poikaskuolleisuus. Näyttää siltä, että Itämeren vedenlaatu on lisäännyt poikasten kuolleisuutta moninkertaiseksi lyhyenä aikana. Erityisen huonosti ovat pärjänneet altaissa kasvatetut velvoitepoikaset.

On arvioitu, että esimerkiksi Olkiluodon lämpimissä lauhdevesissä nopeasti kasvatetut istukkaat kestävät luonnonlohien poikasia heikommin Itämeren vapaudessa. Tulokset antavat aiheen harkita uudelleen velvoite- ja muiden istutusten tuloksellisuutta ja muutostarvetta.

Kalastajat ovat maksumiehinä

Varmasti jokaisella on tavoitteena saada Itämeren lohi jälleen elinvoimaiseksi ja vapauttaa laji kauppojen kalatiskien ei-toivottujen ostoskalojen boikotista.

Hoitotoimia pidetään oikeansuuntaisina, vaikka nykyisen jatkuvan kantojen heikentymisen takia riittämättöminä.

Esitetyillä keinoilla on myös maksajansa. Ammattikalastajat joutuvat kamppailemaan oman elinkeinonsa säilymisen ja hupenevien kalastusmahdollisuuksien välillä. Moni on jo menettänyt pelin ja lopettanut ammattinsa harjoittamisen.

Seuraus on vastoin yleistä elollisten luonnonvarojen hyödyntämispyrkimystä. Siihen kuuluvat kotimaisuuden korostaminen ja vielä suhteellisen puhtaan luonnon tuotanto. Itämeren allas ja Suomen lohijoet pystyisivät antamaan moninverroin runsaamman saaliin kuin nyt.

Syntynyttä tilannetta käyttävät norjalaiset hyödyksi. Suomeen tuodaan vuonoissa kassikasvatettuja lohia, jotka ovat tehokkaasti syrjäyttäneet kotimaisen lohen.

Itämeren lohi on suomalaiselle aito ruokalohi toisin kuin vieraslajina ilmestynyt sateenkaarirautu eli harhaanjohtavasti kirjolohi.

Nyt uhanalaisina olevien ammattikalastajien menettäminen saattaa merkitä lopullista kuoliniskua kotimaiselle lohiruokakulttuurille. Myöhemmin nuorien yrittäjien saaminen kalastajiksi on erityisen vaikeaa.

Rajoitustoimien asettamisessa lohille tulee ottaa huomioon myös alan kestävyys pitkällä aikavälillä.

OLLI PAASIVIRTA
Kirjoittaja on ympäristönsuojeluneuvos Kauniaisista.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

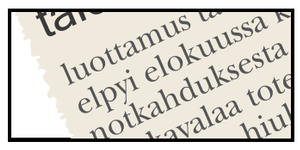

Liian ylenpalttista

Jouluna ruokaa on tarjolla turhan ylenpalttisesti sekä terveyden että roskiin päätyvän ruuan vuoksi, kirjoittaa **Iisalmen Sanomat**.

”Toki ei ole paha asia herkutella kerran vuodessa oikein kunnolla. Ikävämpi tosiasia on se, että me suomalaiset herkuttelemme oikein kunnolla aika usein muinakin päivinä kuin joulun aikaan. Ylipaino ja sitä mukaa erilaiset ihmedieetit ovat lisääntyneet. Jos joka päivä mässätään kuin jouluna, eivät ihmeetkään auta: kansakuntamme pulskistuu ja seurauksena on vähintäänkin terveysriskejä, usein myös elintasosairauksia.

Toinen ylenpalttisen joulupöydän ongelma on tietenkin se, että harvassa kodissa joulupöytä tyhjenee syömällä. Joulun jälkeen roskiin saattaa päätyä vielä ihan hyvääkin ruokaa siinä vaiheessa, kun kinkut ja laatikot alkavat tulla jo korvistakin ulos. Vielä nyt on hyvä hetki miettiä, voisiko joulusyömingeistä kenties karsia edes jotakin.”

Vaarallisia leluja

Salon Seudun Sanomat on huolissaan lelujen turvallisuusriskeistä.

”Euroopan unionin alueelle tuodaan vuosittain seitsemän miljardin euron arvosta leluja. Arvioilta 70 prosenttia tuontileluista tehdään Kiinassa.

EU on jatkuvasti kiristänyt lelujen turvamääräyksiä. Suomessakin tuli tämän vuoden alussa voimaan uusi lelulaki.

Testeissä saadaan kuitenkin edelleen ikäviä tuloksia.”

”Todennäköistä kuitenkin on, ettei tieto tavoita kaikkia leluja jo ostaneita. Tämä on jälkijättöisen valvonnan ongelma.

Etukäteisvalvontaakin Suomessa harjoitetaan. Tullilaboratorio testasi viime vuonna kuutisensataa leluerää, joista melkein neljännes osoittautui määräysten vastaisiksi. Tämäkin kertoo, miten lasten turvallisuudella bisneksessä leikitellään.

Valvonta ontuu, mutta kaupan hyllyjä on sentään helpompi penkoa kuin internetiä. Nettitilausten kasvu aiheuttaa lelukauppaan kokonaan uusia riskejä.”

KOLUMNI: JARMO PALOKALLIO

Puhutaan yhtä, tehdään toista

Maailmaan mahtuu paljon puhetta. Suuri osa siitä on täysin turhaa, eikä sillä ole sen suurempaa väliä.

Mutta sitten on virallista puhetta. Siitä pitävät huolen virkaan nousseet päättäjät ja erilaiset johtajat.

Virallisen puheen ja tekojen osalta eivät päde normaalin pälpätyksen säännöt. Johtajat eivät voi puhua yhtä ja tehdä toista.

Paitsi, että näyttävät voivan.

Johtajien viralliseen mantraan kuuluu vaatimus eläkeiän nostosta. Se on elinkeinoelämän joulutoivelistan kärjessä.

Käytäntö on toista.

Samat suuryritysjohtajat, jotka valtakunnallisissa neuvottelupöydissä vaativat lisää työvuosia, potkivat surutta vanhoja työntekijöitä omista firmoistaan.

Yli 50 vuotta vanhat työntekijät saavat lähteä ensimmäisenä, kun väkeä vähennetään.

Ei puhettakaan tietotaidon kunnioittamisesta tai niin kutsutun hiljaisen tiedon arvostamisesta.

Nuoret tekevät saman työn halvemmalla. Ehkä myös nopeammin, mutta eivät silti välttämättä paremmin.

> **Aina välillä eteen tulee paikka, jossa musta on pakko nähdä valkoisena.**

jarmo.palokallio@maaseuduntulevaisuus.fi

Paljon korvaamatonta osaamista katoaa vanhojen työntekijöiden mukana.

Kesällä kävin erään kotimaassa vielä pysyneen, ja kohtalaisesti menestyneen yrityksen tukkuvarastossa erästä harvinaista tavaraa kyselemässä.

Varaston nuoret sällit totesivat, että kyllä sellainen varmaan jossain on, mutta että sitä on mahdoton löytää, kun tietokone ei kerro kaikkea ja varaston kätköt tuntevat vanhat työntekijät on irtisanottu.

Tee siinä sitten kauppaa ja menesty.

Toinen mantra koskee palkkoja. Työstä maksetaan liikaa.

Herrat ovat hyviä vaatimaan palkkamalttia. Se tosin koskee vain muita.

Malliesimerkiksi käy melkein minkä tahansa suuryhtiön tai jopa valtionyhtiöiden johto.

Työntekijöiltä vaaditaan nollakorotuksia tai vielä mieluummin miinusta palkkapussiin.

Samaan aikaan johtajien omat korotukset ovat kaksinumeroisia ja useasti keskivertotyöntekijän vuosipalkan suuruisia.

Eikä taloudellisesti ahtaalla oleva kuntapuolikaan tee poikkeusta.

Otetaan esimerkiksi suurin ja kaunein eli Helsinki, joka karsii palveluita ja maanittelee työntekijöitä nollalinjaan.

Samaan aikaan kaupunginvaltuustolle riittää 20 prosentin korotus kokouspalkkioihin ja kaupunginjohtajat saavat normikorotuksen päälle vielä 10 prosenttia lisää.

Onko sitten ihme, jos herrojen vaatimukset kohtuullisuudesta eivät ota oikein tulta? Tai että ne ainakin herättävät ihmetystä.

Myös politiikassa puheet ja teot ovat välillä ristiriidassa. Se on tavallaan hyväksyttävää.

Oppositiossa on helppo huudella ja vaatia mitä vaan. Hallituksessa taas saa käyttää valtaa, mutta oikeasti pelivara riittää vain harvoin lupausten täyttämiseen.

Siksi on pakko tyytyä kompromisseihin.

Ja aina välillä eteen tulee paikka, jossa musta on pakko nähdä valkoisena.

Kansainvälisenä esimerkkinä vaikka tämä holtittomasti rahoja tuhlanneen Etelä-Euroopan pelastusoperaatio.

Sinne on pakko syytää rahaa, koska muutkin niin tekevät ja tässä vaiheessa muut vaihtoehdot ovat aina vaan heikompia.

Kuka enää muistaa, montako kertaa Euroopan johtajat ovat kokoontuneet asian tiimoilta? Ja aina väännön jälkeen he ovat ahtautuneet yhteiskuvaan ja väittäneet kirkkain silmin, että homma on hanskassa ja maailma pelastettu uudella vippaskonstilla.

Seuraavan lopullisen pelastuspaketin numero lienee lähellä kolmeakymmentä, mikä vähän hyydyttää hymyjä.

Ensimmäisiä pelastuspaketteja mainostettiin muistaakseni hyväksi sijoitukseksi suomalaisille. Totuus lienee lähempänä Timo Soinin näkemystä. Ja se on valitettavaa meidän kaikkien kannalta.

Onneksi meidän politiikka ja muutkin käytännöt ovat vielä kaukana siitä, mitä ne esimerkiksi Etelä-Euroopassa ovat.

Siellä yhtenä ongelmana on korruptio. Jos pikkuvirkamiehiä ja jopa sairaanhoitajia pitää lahjoa asioiden edistämiseksi tai vaikka synnytyksen hoitamiseksi, se ei oikein innosta maksamaan veroja vielä kaiken päälle.

Ja niin kauan kuin veroja ei makseta, maiden talouksia ei saada kuntoon.

Huolestuttavaa tässä on, että Suomessakin yritykset ja kaikkein rikkaimmat ihmiset ovat alkaneet vältellä veroja. Sillä tiellä meidät hukka perii.